

УДК 338.2.

А. Слюз

Науковий керівник: В. Вовк, докт. екон. наук, професор

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

ІНДИКАТОРИ РИЗИКІВ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

A. Sliuz

Academic supervisor: V. Vovk Prof., Doctor of Economic Sciences

Lviv Ivan Franko National University, Ukraine

INDICATORS OF RISKS IN ENTERPRISE MANAGEMENT

Нинішній кризовий стан (зумовлений військовим станом в нашій країні) усіх без винятку сфер господарської діяльності в нашій державі та динамічна зміна світових економічних процесів, безумовно потребують впровадження на підприємстві ефективної системи управління ризиками, які можливо передбачити та усунути за допомогою спеціальних індикаторів.

Кожен господарюючий суб'єкт прагне мінімізувати вплив чинників ризику при досягненні основної мети у своїй діяльності – отриманні максимального прибутку. Тож, для досягнення успіху в цьому прагненні, необхідно комплексно досліджувати види ризиків та вміти вчасно і швидко їх запобігати.

Ризик – це економічна категорія, яка відображає особливості сприйняття зацікавленими суб'єктами економічних відносин об'єктивно існуючої невизначеності та конфліктності, які притаманні процесам цілепокладання, управління, прийняття рішень, оцінювання, що обтяжені можливими загрозами та невикористаними можливостями [1].

Володіння інструментарієм ризик-управління дає суб'єкту господарювання можливість адекватно реагувати на загрози, через розробку і реалізацію ефективних стратегій поведінки, здійснення відповідних антикризових заходів[2].

Саме тому є важливими наукові дослідження у сфері управління ризиками та передовий досвід тих, хто успішно впроваджував систему управління ризиками на підприємстві.

Проаналізувавши низку наукових робіт, практику експертів в оцінюванні рівня економічного ризику за допомогою системи індикаторів, а також нормативно-правові документи, можемо констатувати, що ідентифікація ризиків визначає, які ризики і на якому етапі здатні вплинути на діяльність підприємства.

Індикатори ризику безпосередньо пов'язані з джерелами ризику. Вони використовуються при проведенні оцінки факторів ризику і, відповідно, можуть бути використані для оцінки ризиків.

Важливо, щоб ризик-індикатори мали кількісне (математичне) вимірювання. Необхідно мати на увазі, що кожен ризик може характеризуватися багатьма індикаторами ризику, тобто бути поліструктурним. У підсумку ми отримуємо десятки, сотні або навіть тисячі ризик-індикаторів. Відстеження такої кількості показників вручну може бути вельми складно, тому логічним видається автоматично отримувати індикатори ризику, наприклад, з облікових інформаційних систем. Ключові індикатори ризику також можуть використовуватися як тригери для того, щоб запустити певні процеси запобігання або усунення ризику [3].

Отже, ключовими індикаторами ризиків в управлінні підприємством, в залежності від його організаційної побудови, виступають:

— рівень завантаженості виробничих потужностей, фондівіддача, ступінь переробки сировини, коефіцієнт зносу обладнання, виробничі втрати, коефіцієнт оновлення обладнання та інші.

— коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт маневрування власних коштів, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт оборотності оборотних коштів, рентабельність активів тощо.

— частка підприємства на ринку, темп росту цін на сировину, темп росту цін на продукцію підприємства, коефіцієнт забезпечення сировиною, співвідношення темпів росту доходу від реалізації та темпів росту дебіторської заборгованості тощо.

— темпи росту продуктивності праці, рентабельність персоналу, частка співробітників, які підвищили кваліфікацію, співвідношення темпів росту продуктивності праці та фонду оплати праці, плінність кадрів, коефіцієнт виконання обов'язків, коефіцієнт трудової дисципліни, інші.

— коефіцієнт вірогідності документації, коефіцієнт використання інформації, коефіцієнт якості управлінської документації, інші.

— коефіцієнт інвестування, ступінь інноваційного розвитку підприємства, рівень виконання планів зі впровадження інновацій тощо [4].

Для забезпечення ефективного управління підприємством необхідним є постійний моніторинг та аналіз індикаторів ризиків, за результатами якого формується відповідний звіт, який може містити інформацію про досягнення відповідного пріоритету або виконання заходу, оцінювання вірогідності досягнення поставлених цілей на певний цикл планування.

Отже, в кризових умовах управління ризиками стає процесом, де організація системно аналізує ризики кожного виду діяльності з метою максимальної ефективності кожного кроку та, відповідно, функціонування усього підприємства загалом. Управління ризиками на підприємстві полягає в ідентифікації ризиків та управлінні ними, основна мета якого – внесок у процес диверсифікації як ефективного інструменту стратегічного управління в кризових умовах.

Підсумовуючи зазначимо, що ефективним інструментом управління ризиками є циклічний моніторинг індикаторів ризиків у виробничо-технічній, фінансовій, комерційній, кадрово-інтелектуальній, інформаційній, інноваційно-інвестиційній сферах діяльності, що дозволяє підприємству вчасно реагувати на різноманітні виклики та запобігати виникненню непередбачуваних ризиків на шляху до сталого розвитку та досягненню усіх поставлених цілей.

Література

1. Кучмєєв О.О. Інтегрована система управління комерційними ризиками торгівельних підприємств. *Економіка підприємства*. URL: [file:///C:/Users/Admin/Downloads/koval-y-s,+%D0%9A%D1%83%D1%87%D0%BC%D0%B5%D0%B5%D0%B2%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/koval-y-s,+%D0%9A%D1%83%D1%87%D0%BC%D0%B5%D0%B5%D0%B2%20(1).pdf).
2. Стешенко О. Д. Ризикологія: Навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.
3. Чайкіна А. Особливості інтеграції ризик-менеджменту в систему управління підприємством. *Економіка та суспільство*. Випуск №39/2022. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1337/1292>.
4. Дуднєва Ю.Е., Антипцева О.Ю., Обидєннова Т.С. Ризик-менеджмент: інтегрований підхід до організації. *Економіка і суспільство*. 2019. Випуск 20. С. 229–236.